Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕКИ СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

на 2023-2027 рр.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет

Введено в дію наказом ректора

№ 0708-І від 24 жовтня 2022 р.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕКИ СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ на 2023-2027 рр.

Суми 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА 4
ВСТУП 5
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО БІБЛІОТЕКУ 6
SWOT-АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ 9
S - Strength - Сильні сторони 9
W - Weakness - Слабкі сторони 10
O - Opportunities - Можливості 10
T - Threats - Загрози 11
ЦІННОСТІ БІБЛІОТЕКИ 13
СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ 16
Підтримка досліджень, навчання та викладання 16
Сприяння розвитку сучасних компетентностей 18
Розбудова клієнтоорієнтованої сервісної моделі, вдосконалення цифрового контенту та послуг 20
Сприяння культурному та військово-патріотичному вихованню молоді 22
Покращення комунікаційних фізичних та віртуальних просторів бібліотеки 23
Навчання та розвиток персоналу бібліотеки 25

ПЕРЕДМОВА

Сучасна університетська бібліотека - це інформаційна, клієнтоорієнтована сервісна система, що сприяє розвитку науково-дослідної і академічної діяльності університету, це комунікаційний простір для освітнього та творчого дозвілля.

«Стратегію розвитку бібліотеки СумДУ на 2018-2022 рр.» бібліотека реалізовувала переважно в непрості часи пандемії, у важкі часи війни з російським агресором, що докорінно змінили і будуть змінювати всі сфери життя українців. Більшість із поставлених цілей вдалося досягти. Деякі завдання виконано частково. Завдяки системній інноваційній спрямованості діяльності бібліотека змогла швидко адаптуватися до викликів часу, розширюючи спектр цифрових підходів у напрямку підтримки навчання, досліджень та дозвілля.

«Стратегія розвитку бібліотеки СумДУ на 2023-2027 рр.» покликана з позицій сьогодення та розуміння сильних і слабких сторін діяльності, можливостей та загроз визначити бачення й стратегічні пріоритети бібліотеки на наступні п’ять років.

Перед бібліотекою стоїть завдання освоїти нові практики, інструменти для втілення ідей відкритої науки задля сприяння прозорості, відкритості даних та обміну знаннями відповідно до світових тенденцій. Крокуючи в майбутнє, бібліотека також враховує, що на звичне життя людей протягом наступних десятиліть будуть впливати глобальні тренди, зокрема суспільство знань, цифровізація, штучний інтелект, доступ до необмеженого обсягу інформації.

Бібліотека схильна до трансформації і прагне стати такою, яка рухається на випередження з урахуванням сучасних трендів освіти та наукових досліджень, яка вирізняється культурою справедливості, поваги та рівних можливостей для всіх.

ВСТУП

Бібліотека Сумського державного університету (далі – бібліотека) є структурним підрозділом Сумського державного університету (далі – університет, СумДУ). Стратегія розвитку бібліотеки (далі – стратегія) розроблена в контексті загальної «Стратегії розвитку університету на 2020-2026 роки» та спрямована на досягнення стратегічних пріоритетів університету, що стимулюватимуть його успішність на національному і глобальному рівнях. При розробці стратегії враховані завдання щодо забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку ООН.

Стратегія визначає візію, місію, цінності, пріоритетні напрями та дії, необхідні для її реалізації.

Для визначення майбутніх стратегічних напрямів бібліотеки досліджено стратегії розвитку близько 80 університетських бібліотек України, США, Китаю та європейських країн. Для розширення своєї ролі як партнера у дослідницькому, навчальному, науковому та культурному академічному середовищі було здійснено роботу з визначення спільного бачення стратегії через опитування, інтерв'ю та фокус-групи, до яких були залучені ключові категорії зацікавлених сторін – студенти, аспіранти, науково-педагогічні працівники, науковці, фахівці бібліотеки.

У результаті спільного проєктування визначено основні пріоритетні напрями діяльності бібліотеки:

- підтримка досліджень, навчання та викладання;
- сприяння розвитку сучасних компетентностей;
- розбудова клієнтоорієнтованої сервісної моделі, вдосконалення цифрового контенту та послуг;
- сприяння культурному та військово-патріотичному вихованню молоді;
- покращення комунікаційних фізичних та віртуальних бібліотечних просторів;
- навчання та розвиток персоналу бібліотеки.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО БІБЛІОТЕКУ

Бібліотека – це інтегрована система, до складу якої входять:

Центральна бібліотека (вул. Римського-Корсакова, 2):

- відділ комплектування та наукової обробки документів;
- відділ інформаційних технологій та комп’ютерного забезпечення;
- інформаційно-бібліографічний відділ;
- відділ обслуговування та зберігання фондів.

Бібліотека Навчально-наукового медичного інституту (Санаторна, 31).

Філія бібліотеки (Покровська, 9/1).

Віддалені бібліотеки:

- бібліотека Машинобудівного коледжу;
- бібліотека Конотопського інституту;
- бібліотека Шосткинського інституту;
- бібліотека Класичного фахового коледжу;
- бібліотека Шосткинського фахового коледжу імені Івана Кожедуба;
- бібліотека Конотопського індустріально-педагогічного фахового коледжу;
- 36 кафедральних бібліотек.

Загальна площа приміщень – 4203,9 м^2, зокрема:

- для обслуговування користувачів – 1937,5 м^2 ;
- для зберігання фондів – 1195,4 м^2 .

Загальний фонд (примірників) – 3 087 772, зокрема:

- друковані видання – 1 348 559;
- патентний фонд базового ЗВО – 1 561 024;
- повнотекстові електронні документи – 178 189.

Доступ до міжнародних інформаційних ресурсів – 474 бази даних.

Кількість користувачів:

- користувачів (зареєстрованих за читацькими квитками) – 14 236 осіб;
- віддалених користувачів – 281 085 (унікальних пристроїв, з яких користуються ресурсами бібліотеки).

Кількість відвідувань за рік:

- користувачами, зареєстрованими за читацькими квитками – 63 252 відвідування;
- кількість відвідувань вебресурсів бібліотеки – 626 664 (сесії).

Кількість виданих документів користувачам:

- друкованих – 141 440 видань;
- електронних – 2 481 164 видання завантажено / переглянуто з вебресурсів бібліотеки.

Кількість працівників бібліотеки – 48 (10 із них працюють у віддалених бібліотеках).

Технічне забезпечення:

- комп'ютери –133;
- сервери – 3;
- ноутбуки – 3;
- принтери / сканери – 25;
- БФП (багатофункціональні пристрої) – 10;
- касові апарати – 4;
- фотоапарати – 7;
- телевізори – 4.

SWOT-АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ

S - Strength - Сильні сторони

- наявність бібліотечних фондів на різних носіях інформації (традиційних / електронних) та їх систематизованість;
- віддалений онлайн-доступ 24/7 до електронної бібліотеки, інформаційних ресурсів та сервісів через сайт бібліотеки;
- автоматизована бібліотечно-інформаційна система (далі – АБІС) “УФД/Бібліотека” інтегрована в єдину інформаційну систему “Університет” з авторизацією користувачів через Особистий кабінет;
- оновлений сайт бібліотеки з актуальною структурою, сучасним адаптивним дизайном;
- наявність сайту Libguides, що містить тематичні посібники, науково-освітні ресурси, систематизовані за напрямами досліджень/спеціальностей академічної спільноти університету;
- система комунікації з факультетами/інститутами через предметних бібліотекарів;
- сучасні читальні зали з комп’ютерною та офісною технікою, відкритим доступом до фондів, доступом до Інтернету та WiFi покриттям;
- репозитарій СумДУ (eSSUIR) за даними світового рейтингу Webometrics займає лідируючі позиції серед українських репозитаріїв та входить у 50 кращих серед 4 039 репозитаріїв світу за кількістю документів, проіндексованих Google Scholar;
- систематичне осучаснення та створення нових фізичних та віртуальних просторів для навчання, творчості, розвитку та змістовного відпочинку;
- прагнення фахівців бібліотеки до розвитку та змін.

W - Weakness - Слабкі сторони

- повільна реалізація ІТ-проєктів бібліотеки через обмежені власні можливості (низький відсоток власних фахівців з ІКТ) та високу завантаженість профільних підрозділів СумДУ;
- низька активність з боку науково-педагогічних працівників, наукових співробітників щодо використання наявних ресурсів та ініціювання надання пропозицій на організацію доступу до галузевих передплачених та тестових інформаційних ресурсів;
- низька оновлюваність фондів через відсутність пропозицій щодо сучасної навчальної та наукової літератури від вітчизняних видавництв та книготорговельних організацій;
- недоотримання праць співробітників, виданих не у видавництві університету;
- обмеженість можливостей ПЗ АБІС "УФД/Бібліотека": лінійний алгоритм пошуку в електронному каталозі, відсутність адаптивної версії/мобільного застосунку, невідповідність міжнародним стандартам щодо концептуальної моделі побудови баз даних – IFLA Library Reference Model (LRM) та правил каталогізації – Resource Description and Access (RDA), що використовуються бібліотеками у всьому світі;
- несприятливий температурний режим у приміщеннях бібліотеки;
- відсутність інфраструктури та ресурсів для людей з інвалідністю.

O - Opportunities - Можливості

- впровадження нових АБІС, що надають доступ та керують електронними та друкованими ресурсами, медіатекою, дозволяють співпрацювати з розробниками та постачальниками цифрових видавничих послуг та забезпечують можливість інтеграції у світовий міжнародний простір;

- збільшення відкритих освітніх матеріалів з різних галузей знань підготовки фахівців та напрямів наукової діяльності університету шляхом створення платформи відкритих освітніх ресурсів (англ. Open Educational Resources, OER);
- залучення грантових коштів на проєкти модернізації і розвитку бібліотеки;
- реорганізація приміщень під зони для індивідуальної роботи та коворкінг-центри, зокрема для людей з інвалідністю;
- система партнерських зв’язків з бібліотеками університетів-лідерів світового і вітчизняного науково-освітнього простору та професійними спільнотами, що дозволяє вивчати та використовувати їхній досвід;
- розвиток партнерства з громадськими, науковими, студентськими організаціями.

T - Threats - Загрози

- зменшення числа постійних та потенційних користувачів через брак можливостей придбання бібліотекою сучасних форматів видань – електронних, аудіо, відео, VR/AR ресурсів;
- економічні реалії, зокрема щодо рівня оплати праці, систематичне скорочення штату;
- пандемія, війна з російським агресором, що перешкоджають фізичному доступу до бібліотеки та її ресурсів.

ВІЗІЯ БІБЛІОТЕКИ

Бібліотека – освітньо-інформаційний та культурно-дозвіллєвий центр інноваційного типу для задоволення потреб академічної спільноти університету та для широкого загалу.

МІСІЯ БІБЛІОТЕКИ

Підтримка високої якості освітнього процесу, наукових досліджень інноваційно-орієнтованого університету на рівні світових стандартів.

ЦІННОСТІ БІБЛІОТЕКИ

КЛІЄНТООРІЄНТОВАНІСТЬ

Наш користувач знаходиться в центрі всього, що ми робимо!

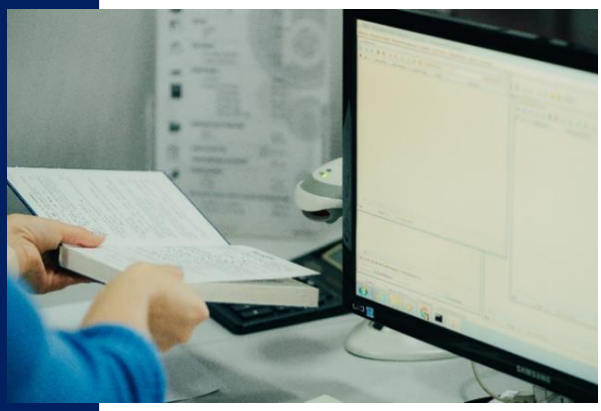

ІННОВАЦІЙНІСТЬ

Ми підтримуємо культуру інновацій, яка є адаптивною, трансформаційною та творчою.

ДОСТУПНІСТЬ

Ми допомагаємо подолати розрив між людьми з різним рівнем доходів, сприяємо подоланню інформаційної нерівності. Бібліотечні фонди, ресурси, заходи, що проводяться в бібліотеці, музеї, виставкові приміщення доступні для всіх бажаючих.

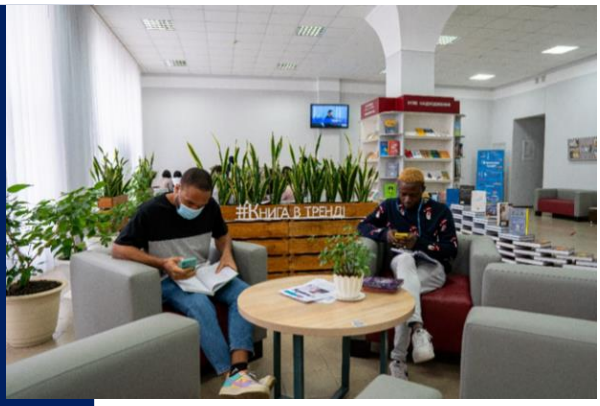

ВІДКРИТІСТЬ

Ми сприяємо відкритому обміну знаннями для досліджень та освіти.

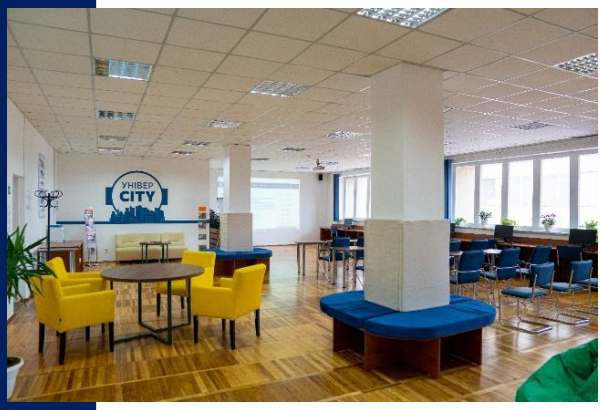

ІНКЛЮЗИВНІСТЬ

Ми прагнемо подолати бар'єри, які заважають людині отримати доступ до культури, освіти, науки тощо.

РІЗНОМАНІТНІСТЬ

Ми створюємо середовище для задоволення різноманітних потреб користувачів для їхньої науково-дослідної та академічної діяльності, освітнього та творчого дозвілля.

ПАТРІОТИЗМ

Ми сприяємо формуванню у молоді почуття патріотизму, любові до свого народу, його історії, культурних та історичних цінностей.

ПАРТНЕРСТВО

Ми налагоджуємо партнерські відносини задля досягнення спільних цілей, об’єднання та координації зусиль, отримання нового досвіду, нових можливостей, нових рішень.

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ

Ми заохочуємо постійний професійний розвиток кожного співробітника бібліотеки та прагнемо розвивати його потенціал.

СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ

ПІДТРИМКА ДОСЛІДЖЕНЬ, НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ

Бібліотека буде продовжувати розбудовувати високоякісну систему послуг, сервісів, ресурсів, щоб підтримувати традиційні та нові форми навчання, викладання, досліджень.

ДІЇ:

- запровадження функцій предметних бібліотекарів для покращення партнерських відносин з інститутами/факультетами з метою забезпечення їхньої інформаційної підтримки за всіма освітніми та науковими напрямами;
- розвиток вебсайту Libguides для забезпечення систематизації усіх наявних ресурсів за напрямами досліджень/спеціальностей академічної спільноти університету, швидкого та зручного доступу до них;
- розвиток співпраці з вітчизняними і світовими бібліотеками, зокрема бібліотекою університету міста Ліверпуль, у межах програми «Ініціатива Єднання», що передбачає можливість співпраці українських ЗВО з університетами-побратимами в ЄС або Великій Британії, з метою надання максимальної ресурсної та сервісної підтримки академічній спільноті університету;
- підтримка ініціативи відкритої науки, зокрема через відкритий доступ, популяризація відкритих освітніх ресурсів (OER), нових напрямків у науковій комунікації з дотриманням авторського права;
- актуалізація фонду друкованих видань у співпраці з академічною спільнотою, збільшення колекції електронної бібліотеки державною мовою

та мовами міжнародного академічного спілкування, насамперед англійською;

- пошук, адміністрування та організація доступу, зокрема і віддаленого, до міжнародних авторитетних баз даних;
- проведення аналізу інформаційного забезпечення освітніх програм на системній основі у співпраці з гарантами освітніх програм та забезпечення рівня його відповідності критеріям оцінювання Національним агентством забезпечення якості вищої освіти;
- інформаційно-технологічний супровід освітньої і наукової діяльності в частині перевірки академічних текстів на плагіат;
- розвиток репозитарію СумДУ (eSSUIR) з метою надання відкритого доступу до інтелектуальних здобутків спільноти СумДУ та сприяння його інтеграції в Національний репозитарій академічних текстів;
- посилення діяльності з пошуку партнерів задля реалізації спільних інноваційних ідей / проєктів із залученням грантових коштів.

СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Бібліотека буде створювати можливості для навчання впродовж життя, розвитку навичок лідерства, управління та стратегічного мислення, формування компетентностей, необхідних для розуміння та пошуку інформації, обміну знаннями.

ДІЇ:

- викладання модуля “Робота з науковими джерелами” у межах обов’язкової дисципліни “Основи академічного письма” для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра першого року навчання за всіма освітніми програмами. Постійне оновлення навчально-методичних матеріалів на освітній платформі MIX;
- покращення навчально-консультативної діяльності з питань цифрової, інформаційної грамотності, академічної доброчесності, академічного письма, авторського права, відкритого доступу, роботи з джерелами та даними;
- створення спільно з представниками компаній-розробників програм для перевірки робіт на ознаки академічного плагіату інформаційних та методичних матеріалів щодо інформаційної грамотності та попередження плагіату;
- запровадження на системній основі проведення фахівцями бібліотеки навчального семінару для здобувачів вищої освіти щодо формування культури академічної доброчесності під час написання та оформлення курсових та кваліфікаційних робіт, проєктів, наукових публікацій;

– реалізація проєкту “Зелена бібліотека” в частині навчання та формування екологічної свідомості в учасників освітнього процесу та широкого загалу відповідно до Цілей сталого розвитку ООН.

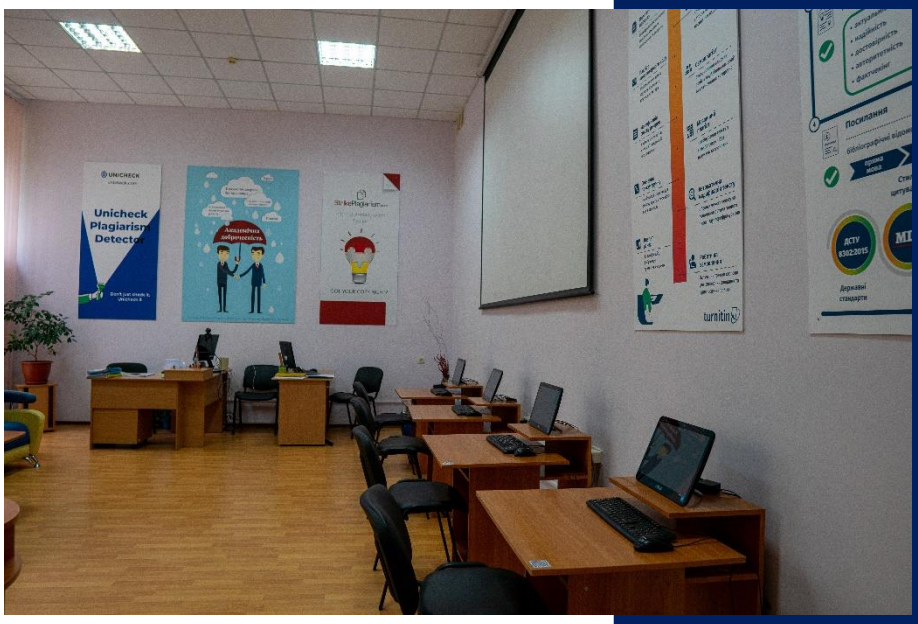

РОЗБУДОВА КЛІЄНТООРІЄНТОВАНОЇ СЕРВІСНОЇ МОДЕЛІ, ВДОСКОНАЛЕННЯ ЦИФРОВОГО КОНТЕНТУ ТА ПОСЛУГ

Бібліотека буде покращувати доступність і видимість друкованих і цифрових колекцій, рівень послуг і сервісів, трансформувати моделі обслуговування з урахуванням різноманітних персональних потреб користувачів.

ДІЇ:

- налаштування мобільного застосунку електронного каталогу та синхронізація його з особистим кабінетом СумДУ відповідно до концепції «Університет в смартфоні»;
- побудова максимально простої й інтуїтивно зрозумілої навігації ресурсів (електронний каталог, сайт бібліотеки, сайт репозитарію) і сервісів власної генерації з урахуванням запитів клієнтів;
- забезпечення інтеграції електронного каталогу з сервісом “Робочі програми” задля створення умов для вибору науково-педагогічними працівниками основної та додаткової літератури з електронного каталогу або з інших ресурсів;
- розвиток електронної бібліотеки шляхом наповнення її виданнями науковців університету та сучасними виданнями з ліцензіями відкритого доступу (на кшталт ліцензій Creative Commons);
- вивчення досвіду переходу вітчизняних університетських бібліотек з АБІС “УФД/Бібліотека” на сучасні АБІС з відкритим програмним кодом (на кшталт КОНА) з перспективою подальшого переходу бібліотеки (враховуючи зокрема безпечне релевантне перенесення значного масиву даних, структури та налаштування усіх внутрішніх бізнес-процесів), що

дозволить співпрацювати з розробниками та постачальниками цифрових видавничих послуг та забезпечить можливість інтеграції у світовий міжнародний простір;

- розвиток системи послуг і сервісів (зокрема і дистанційних) із відповідним інформаційним забезпеченням для осіб, які навчаються, іноземних викладачів та науковців у межах «Стратегії інтернаціоналізації Сумського державного університету на 2019-2025 рр.»;
- збільшення кількості та покращення якості власних відкритих навчальних матеріалів, створених у співпраці з вебінар-студією, відеостудією, лабораторією віртуальної та доповненої реальності університету з подальшим представленням в інтернет-просторі;
- визначення ефективних диференційованих методів комунікації зі студентами, науково-педагогічними працівниками, науковцями з метою розуміння їхніх потреб та швидкого реагування на них;
- посилення використання таргетованої реклами українською та англійською мовами на всіх доступних комунікаційних майданчиках (сайти, пошукові та соціальні мережі, електронна пошта тощо) з метою донесення інформації про сервіси, послуги, ресурси бібліотеки і підвищення рівня охоплення та поінформованості цільової аудиторії;
- збільшення відеоконтенту, що висвітлює діяльність бібліотеки, перш за все у форматі коротких відео та шляхом проведення Live-ефірів, враховуючи сучасні тренди інтернет-маркетингу.

СПРИЯННЯ КУЛЬТУРНОМУ ТА ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННЮ МОЛОДІ

Бібліотека буде формувати у свідомості і почуттях молоді патріотичні цінності, переконання і повагу до культурного та історичного минулого України, корпоративну культуру університету в усіх її складових.

ДІЇ:

- розвиток читацької грамотності та навичок читання через книжковий блог у межах державної політики щодо підтримки й розвитку читання;
- організація заходів, присвячених волонтерському руху та участі академічної спільноти, випускників університету у війні з російським агресором;
- розвиток екскурсійної та виставкової діяльності бібліотеки (онлайн та офлайн) у межах культурної місії університету;
- розробка нових екскурсійних програм з вивчення культурно-історичної спадщини, екологічної освіти, інформаційної грамотності з використанням інтерактивних ресурсів в межах профорієнтаційної діяльності університету;
- створення віртуальної екскурсії музеєм історії грошей СумДУ, музеєм історико-краєзнавчих досліджень СумДУ і бібліотекою.
- створення музею історії становлення та розвитку Сумського державного університету з функціями коворкінгу;

ПОКРАЩЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ФІЗИЧНИХ ТА ВІРТУАЛЬНИХ ПРОСТОРІВ БІБЛІОТЕКИ

Бібліотека буде трансформувати простори та створювати безпечне, різноманітне, інклюзивне середовище.

ДІЇ:

- забезпечення гнучкого, привабливого, безпечного, енергоефективного і доступного простору для викладання та навчання, співпраці та досліджень, дозвілля та творчості, які відповідають різноманітним потребам академічної спільноти;
- оновлення дизайну приміщень для індивідуальної роботи, враховуючи сучасні тенденції та потреби користувачів;
- розвиток інтернет-представництва бібліотеки з урахуванням інноваційних трендів через сайт бібліотеки як єдину точку доступу до усіх інформаційних ресурсів, сервісів, послуг;
- створення на першому поверсі центральної бібліотеки коворкінгу з урахуванням потреб користувачів з інвалідністю.

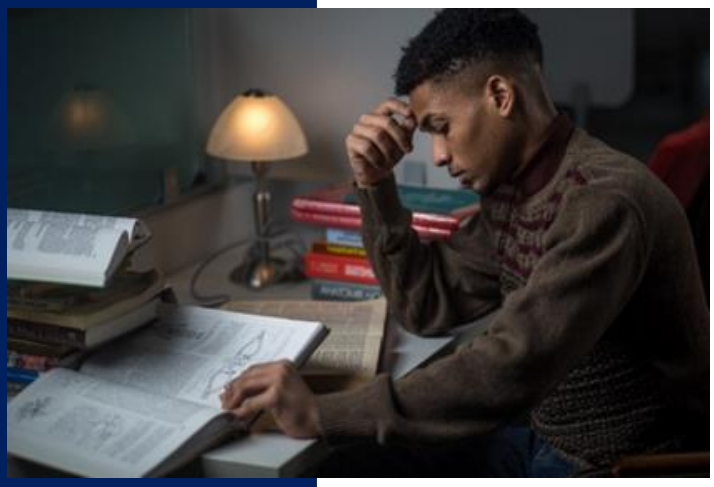

READ
НОВІ НАДХОДЖЕННЯ
#КНИГА В ТРЕНДІ

НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛУ БІБЛІОТЕКИ

Бібліотека буде підвищувати інноваційний потенціал своїх фахівців, сприяти їхньому професійному зростанню, формувати проактивну культуру саморозвитку та відповідальності за спільний результат.

ДІЇ:

- розвиток системи безперервного підвищення кваліфікації усіх співробітників бібліотеки відповідно до їхніх профільних напрямів роботи;
- розвиток нових компетентностей та залучення потужності партнерства та співпраці з фахівцями інших структурних підрозділів університету для впровадження та розвитку нових напрямків роботи, що відповідають світовим тенденціям;
- представлення практичного досвіду бібліотеки у наукових виданнях. Забезпечення співпраці та участі у наукових дослідженнях співробітників бібліотеки;
- проведення програми підвищення кваліфікації для працівників бібліотечних установ країни “Діджиталізація бібліотечної справи: інструменти та методи реалізації” на системній основі у співпраці з Центром розвитку кадрового потенціалу;
- навчання фахівців бібліотеки у сфері проєктної діяльності з метою пошуку додаткового фінансування для модернізації і розвитку бібліотеки.

РОЗРОБНИК СТРАТЕГІЇ

Директорка бібліотеки Ольга КРИЦЬКА

Затверджено вченою радою СумДУ

Протокол №04 від 20.10.2022 року

Голова вченої ради Анатолій ВАСИЛЬЄВ

Вчений секретар Анатолій РУБАН

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор Сергій ЛЕОНОВ

Проректорка
з науково-педагогічної роботи Інна ШКОЛЬНИК

Проректор з наукової роботи Анатолій ЧОРНОУС

Електронні ресурси Бібліотеки

library.sumdu.edu.ua

lib.sumdu.edu.ua

essuir.sumdu.edu.ua

Контактна інформація

+38 (0542) 68-79-29

info@library.sumdu.edu.ua

Ми у соціальному просторі

УДК 027.7:378.4:005.21(477.52)
С83
Стратегія розвитку Бібліотеки Сумського державного університету / уклад. О. В. Крицька; Бібліотека СумДУ. Суми : Сумський державний університет, 2022. 27 с.

Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons Із Зазначенням Авторства — Поширення На Тих Самих Умовах 4.0 Міжнародна